

Ishaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

CHICAGO, ILL., sobota, 5. julija (July 5) 1919. Subscription \$4.00 Yearly. STEV.—NUMBER 157.

Prva znamenja revolucije v Italiji.

Glavci v Forliju pobčnili živila in vzeli mesto pod svojo kontrolo. Vsa Romanija je v rokah socialistov in republičanov. Splošne stavke. Francoski vojaki na Reki kličejo: "Živela jugoslovanska Reka!"

5. jul. — V Imeli, 22 milj. Bologne, so bile večerj ubite osebe, ko so vojaki streljali demonstrante proti draginji. Revolucionarno gibanje je precej močno v Bologni, Ravenni, Florenciji in v Forliju.

4. jul. — Tukaj so večerj velike demonstracije draginji. Mnogoča demonstracijev je zaplenila živila in do svoje cene. Pri rekviziciji so pomagali tudi policisti, da preprečijo izgred.

4. jul. — V Faenzi, Anconu in drugih krajih okrožja Romanije razglasila generalna stavka proti draginji in iz simpatij do ministrstva v Forliju, ki so vzeli mesto pod svojo kontrolo. Po Romaniji so socialisti in republičani gospodarji položaja. V Forliju je poslala vojaške čete v mesto.

4. jul. — Z Reke poročajo, da se tam vršili veliki izgredi italijanskimi prebivalci in vojskimi vojaki. Francozi, ki so del medzavezniške armade, so korakali po ulicah. "Živela Jugoslovanska Reka! Smrt Italiji!" Nato je sledil spopad s četi italijanskih karabinarjev, ki so jih ubili.

4. jul. — V Forliju se povsem razvijajo od onih v Speziji. Tam demonstrantje večinoma razoroženi in uničili živila, do so demonstracije v Forliju revolucionarnega značaja. Kajti ljudstvo si je prilastilo vsa imovina, da si pomaga za namenov, da se najdemokratskejši način.

4. jul. — Kanadski senat je 2. julija s 23 glasovi priklonil predlogu, ki je določil, da se še eno leto po končani vojni ne smejo prevažati alkoholizirane pijače iz "suhih" in "mokre" države v Kanadi. Vojne prohibicije v Kanadi je torej konec.

4. jul. — Profitarji so v Forliju se povsem razvijajo od onih v Speziji. Tam demonstrantje večinoma razoroženi in uničili živila, do so demonstracije v Forliju revolucionarnega značaja. Kajti ljudstvo si je prilastilo vsa imovina, da si pomaga za namenov, da se najdemokratskejši način.

4. jul. — Profitarji so v Forliju se povsem razvijajo od onih v Speziji. Tam demonstrantje večinoma razoroženi in uničili živila, do so demonstracije v Forliju revolucionarnega značaja. Kajti ljudstvo si je prilastilo vsa imovina, da si pomaga za namenov, da se najdemokratskejši način.

4. jul. — Profitarji so v Forliju se povsem razvijajo od onih v Speziji. Tam demonstrantje večinoma razoroženi in uničili živila, do so demonstracije v Forliju revolucionarnega značaja. Kajti ljudstvo si je prilastilo vsa imovina, da si pomaga za namenov, da se najdemokratskejši način.

4. jul. — Profitarji so v Forliju se povsem razvijajo od onih v Speziji. Tam demonstrantje večinoma razoroženi in uničili živila, do so demonstracije v Forliju revolucionarnega značaja. Kajti ljudstvo si je prilastilo vsa imovina, da si pomaga za namenov, da se najdemokratskejši način.

AVSTRILJSKA KRONA JE VREDNA ŠTIRI IN POL CENTA.

New York, N. Y. — Zadnje sredo so bile na tujaknjši borzi kvotirane avstrijske kronne prvič od marca leta 1917. Kurs je bil štiri in pol centa za krono. V marcu 1917, predno so stopile Združene države v vojno, je bil kurs nekaj manj kot 12 centov.

"PROHIBICIJA BO RODILA BOLJŠEVIZEM!"

Tako pravi Gompers v svojem protestu na kongres in kaže na Michigan.

Washington, 4. jul. — Samuel Gompers, predsednik Ameriške delavske federacije, je poslal protest senatnemu odseku za justične zadeve proti splošni prohibiciji in navaja, da je prohibicija že prišla roditi boljševe v Ameriki. Gompers jemlje za zgled razmere v Michiganu in pravi, da so drastične prohibicijske navedbe v tej državi izzvale najradikalnejši odpor med delavci. Rudarji v bakrenem okrožju Calumeta so v odprti revolti, ker imajo več potrebne dnevnice merice piva, katerega smatrajo za vsakdanjo hrano. Radikalna organizacija I. W. W. evte v rudarskih okoliših Michigana kakor ni še nikdar prej odkar je prišla prohibicija v deželo.

SENATOR BORAH OBTOŽUJE WALL STREET.

Washington, D. C. — Senator Borah iz države Idaho je obtožil, da Wall Street financira propagando "Ligo za izvedenje miru," kateri načeljuje bivši predsednik Taft. Samoposelbi se razume, da je obtožba izzvala v senatu zelo živahno debato.

Senator Borah je pokazal letake, ki jih je izdala liga, da dokazuje svojo trditve, da tri četrtine denarja za propagando prihaja od veletrgovcev in velepodjetnikov. Letak pravi, da ligi nasprotujejo le mali biznismani in taki, katerih vpogled je zelo omejen.

Ustavo lige narodov je napadal s prav krepkimi besedami in izrazil tudi senator Fall iz Nove Mehike.

Senator Borah je povdaril, da so veliki mednarodni bankirji v New Yorku skoraj kot enota za ligo, ki store vse, kar je v njih moč, da jo sprejme senat.

Citiral je buletin lige z dne 31. maja t. l., ki pravi, da tri četrtine denarja za podporo "Lige za izvedenje miru" prihaja od biznismenov kot Edward Dillona, Charles Schwaba, Dwight Morella od Morganove tvrdke, Samuel Felsa, tovarnarja v Philadelphiji, Goodyear kompanije itd.

Senator Borah je nadaljeval, da mali biznismani ne opohirajo ligi, ker je njih duševno obzorje omejeno, ampak ker so mogoče njih interesi drugi. Dodal je pa, da se mogoče mali biznismani brigajo za interese svoje dežele in verjamejo v politiko svoje dežele, kar je seveda v nasprotju z interesi onih, ki imajo velike vloge v tujih deželah. Take vloge so pa malo vredne, dokler niso podpisane od vlade Združenih držav.

Senator Knox je segel v besedo in rekel: "Povedali so mi pred več tedni, da nameravajo ustanoviti s pomočjo kongresne postavne velike mednarodne korporacije, ki bo prevzela vrednostne papirje."

VOJNE POHIBICIJE BO KONEC 30. SEPTEMBRA.

Washington, 4. jul. — Vojni department je izdal naredbo, da se ameriška armada demobilizira do 30. septembra t. l. Po mnenju vladnih uradnikov ta naredba pomeni, da 1. oktobra odpade vojna prohibicija in v mokrih državah se bodo zopet smele prodajati vse opojne pijače, kakor pred vojno. "Mokra doba" bo seveda trajala do 21. januarja 1920, ko stopi v veljavo ustavni prohibicijski dodatek.

WILSON NAGOVORI KONGRES V SREDO.

Na parniku George Washington, 4. jul. — Predsednik Wilson je imel danes kratek patrijotičen govor na krovu parnika. Čim plove parnik v New York in predeljek, se odpelje Wilson takoj direktno v Washington in v sredo morda že stopi pred kongres v skupnem zasedanju, kateremu po mirovno pogodbo in obenem daljše poročilo o svojem delovanju v Parizu. Njegov prvi govor v kongresu bo nedvomno njegov najdaljši dokument, kar jih je še podal v dobi svojega predsedovanja.

Njegova glavna naloga bo, da prepriča senat, da mora biti mirovna pogodba ratificirana brez rezerviranja, ker drugače ne bo veljavna za Združene države. Kmalu potem se Wilson poda na govorniško turo po Ameriki, da seznanj ljudstvo o glavnih potezah mirovnega pakta.

REKA JE PRESTOPILA BREGOVE.

Springfield, Ill. — Reka Sangamon je prestopila bregove in poplavlja premočno polje. Škoda na polju znaša sto petdeset tisoč dolarjev.

6000 AMERIŠKIH VOJAKOV OSTANE V NEMČIJI.

Pariz. — General Pershing je dejal v četrtki pred ameriškimi tiskarji, da v prihodnjih šestih tednih odidejo vse ameriške enote iz Nemčije izvenem čuega polka 3. regularne divizije, s katerim vred ostane nekaj pomožnih enot v skupnem številu 6000 mož.

SENATOR BORAH OBTOŽUJE WALL STREET.

Washington, D. C. — Senator Borah iz države Idaho je obtožil, da Wall Street financira propagando "Ligo za izvedenje miru," kateri načeljuje bivši predsednik Taft. Samoposelbi se razume, da je obtožba izzvala v senatu zelo živahno debato.

Senator Borah je pokazal letake, ki jih je izdala liga, da dokazuje svojo trditve, da tri četrtine denarja za propagando prihaja od veletrgovcev in velepodjetnikov. Letak pravi, da ligi nasprotujejo le mali biznismani in taki, katerih vpogled je zelo omejen.

Ustavo lige narodov je napadal s prav krepkimi besedami in izrazil tudi senator Fall iz Nove Mehike.

Senator Borah je povdaril, da so veliki mednarodni bankirji v New Yorku skoraj kot enota za ligo, ki store vse, kar je v njih moč, da jo sprejme senat.

Citiral je buletin lige z dne 31. maja t. l., ki pravi, da tri četrtine denarja za podporo "Lige za izvedenje miru" prihaja od biznismenov kot Edward Dillona, Charles Schwaba, Dwight Morella od Morganove tvrdke, Samuel Felsa, tovarnarja v Philadelphiji, Goodyear kompanije itd.

Senator Borah je nadaljeval, da mali biznismani ne opohirajo ligi, ker je njih duševno obzorje omejeno, ampak ker so mogoče njih interesi drugi. Dodal je pa, da se mogoče mali biznismani brigajo za interese svoje dežele in verjamejo v politiko svoje dežele, kar je seveda v nasprotju z interesi onih, ki imajo velike vloge v tujih deželah. Take vloge so pa malo vredne, dokler niso podpisane od vlade Združenih držav.

Senator Knox je segel v besedo in rekel: "Povedali so mi pred več tedni, da nameravajo ustanoviti s pomočjo kongresne postavne velike mednarodne korporacije, ki bo prevzela vrednostne papirje."

ŠTIRIODSTOTNA ČETRTLETNA DIVIDENDA.

Oil City, Pa. — Eureka Pipe Line kompanija naznanja, da bo izplačala prvega avgusta štiri odstotno četrtletno dividendo. To znači, da se bo izplačala izredna dividenda, da bodo delničarji prejeli na leto šestnajst odstotno dividendo. Delničarji so lahko zadovoljni, kajti na vsak vloženi dolar ali vodeni dolar bodo prejeli šestnajst centov, ne da bi jim bilo treba delati z umom ali rokami.

ZRETEV PASJE STEKLINA.

Connellsville, Pa. — 29-letni Richard Schroyer je uprl na pasji steklini. Dne 29. marca ga je vgriznil stekel pes. Pasa so ustrelili, ker so mislili, da je postal popadljiv, nihče pa ni mislil, da je pes stekel.

Poleti so vgrizleji pasov zelo nevarni in zategadel je najboljšje, da gre vsakdo k zdravniku. Če ga je vgriznil pes, kajti posledice vgrizleja se dostikrat še le par mesecev kasneje pokažejo kot pasja steklina.

SEDEM SLEPARSKIH BRATOV OBHOJENIH.

New York, N. Y. — Sedem sleparskih bratov, Abraham, Charles, Davis, George, John in Joseph Solomon je bilo obhojenih radi sleparske zarote v ju. Vsa brata je prejel dve leti ječi, kateri odsedi v zvezni kaznilnici v Atlantici. Brate so osleparili razne trgovce za pol milijona dolarjev. Brate so imeli trgovino na debelo in sedem in dvajset prodajal v vzhodnih mestih.

Kazen je v primeri z veliko sleparijo, ki so izvršili, precej mala, kajti ko presede kazen, lahko s prisleparjenim denarjem zopet odpro nove trgovine in oskubijo druge trgovce.

MATI JE PRIZNALA TROJNI UMOR.

Murphysboro, Ill. — Mrs. F. A. Clark, ki je zastrupila svojega soproga in dve hčeri, potem je pa še ustrelila svojega soproga in najmlajšega otroka, da je bila prepričana, da več ne oživi, je priznala trojni umor.

V svoji izpovedi pravi, da je izvršila trojni umor, ker ni hotela, da ostanejo na svetu njeni svojci, ko ona umrje.

SEDEM SLEPARSKIH BRATOV OBHOJENIH.

New York, N. Y. — Sedem sleparskih bratov, Abraham, Charles, Davis, George, John in Joseph Solomon je bilo obhojenih radi sleparske zarote v ju. Vsa brata je prejel dve leti ječi, kateri odsedi v zvezni kaznilnici v Atlantici. Brate so osleparili razne trgovce za pol milijona dolarjev. Brate so imeli trgovino na debelo in sedem in dvajset prodajal v vzhodnih mestih.

Kazen je v primeri z veliko sleparijo, ki so izvršili, precej mala, kajti ko presede kazen, lahko s prisleparjenim denarjem zopet odpro nove trgovine in oskubijo druge trgovce.

NAJNOVEJŠE IZ DOMOVINE.

Uredništvo "Prosvete" je prejelo sedem števil socialističnega dnevnika "Naprepa", datiranih od 31. maja do 7. junija, direktno iz Ljubljane. Upamo, da bo list odlej dohajal redno.

Predvsem moramo častitati "Naprepa" na lepem napredku od Novoga leta, ko smo imeli zadnje številko v rokah; povečan je v veliki obliki, da se lahko meri s "Slov. Narodom" in tudi po vsebini je veliko boljši. Urednik mu je s. Rudolf Golouh, ki je bil zadnji mesec v Parizu.

Za dolh števil "Naprepa" vidimo, da je slovenski proletarski narod grdo prevarjen. Boriti se mora proti tujemu in domačemu imperializmu. Vse žrtve, ki so jih doprinesli zavedni slovenski proletarci v stari domovini v nadi, da bodo skupno s meščanskimi strankami izvojevali pravičen mir in demokracijo v Sloveniji, so bile zaenost in zdaj se delavsko in kmečko ljudstvo s ogroženjem obrača od razkrinkanih meščanskih pijavk ter se pripravja na lasten boj za svoje pravice. Mimogrede naj še omenimo, da ljubljanska "Jugoslavija", katero zavedni Slovenci v stari domovini imenujejo "Revolver" in iz katere hlastno zajemljejo neznačajnejši pri protidemokratski S. N. Z. v Clevelandu, ishaja le zato, da ima kdo na Slovenskem delati lisunske poklone "kraljevini" in dinastiji in blatiti socialiste, ki so vložili vse svoje sile za osvoboditev domovine.

Čitatelji "Prosvete" bodo odlej imeli dnevno vse zanimive vesti iz starega kraja in tudi članke, ki so pisani s delavskoga stališča. Zlasti je zanimiv govor Antona Kristana o državnem poročunu, ki ga je govoril v narodnem predstavništvu v Belgradu dne 28. maja in ki razkriva v najbolj živih potezah sedanje gospodarsko stanje v Jugoslaviji.

V današnji številki prinašamo dva kratka, toda zanimiva članka.

MIROVNO POGAJANJE Z RUSIJO.

Bullitt in Steffens sta zopet odprla pogajanja s Sovjetsko vlado.

RUMUNIJA JE ZAVROLA PLEBISIT V BESARABIJI.

London, 4. jul. — William Bullitt in Lincoln Steffens, ameriška poslanca v Rusiji, sta dobila navodila, da obnovita mirovna pogajanja s sovjetsko vlado v Moskvi. Upajo, da bo mir z Rusijo podpisan enkrat v jeseni. Ta vest je prišla iz sovjetskih virov skozi Berlin.

Voditelji sovjeta so pripravljni sprejeti vse zavezniške pogoje, izvenem da se zavezniki ne vtičajo v notranje zadeve Rusije.

Pariz, 4. jul. — Svet petih je večerj zaključil — kakor poročajo — da vprašanje Besarabije ni v zvezi s teritorialnimi vprašanji Avstrije in Ogrske in vsled tega da bo rešeno pozneje, ko pridejo ruske meje na vrsto. Petorica je tudi prišla do zaključka, da mirovna konferenca ne more priznati nikogar izmed Rusov, ki se mudijo v Parizu, kot ruskega delegata, ki bi polnomočno zastopal Rusijo na konferenci. Bazilij Malakof, bivši ruski poslanik v Franciji, ki še zdaj nastopa kot "poslanik", je protisiral proti temu zaključku.

Rumunski ministrski predsednik Bratiano je odklonil sugestijo, da bi se v Besarabiji vršil plebiscit za samoodlobo tamošnjega ljudstva.

MIROVNA KONFERENCA SE PRESELI V ZENEVO.

Sedanji svet petih in desetih se kmalu prelevi v eksekutivno ligo narodov. — Avstrija je poslala 27 protestov.

Pariz, 4. jul. — Sedanja mirovna konferenca se kmalu preseli iz Pariza v Zenevo, kjer se prelevi v provizorično eksekutivno ligo narodov. Nešteta nerešena vprašanja, ki jih je pustila velika četvorica in med katerimi so tudi razni problemi miru z Avstrijo, Ogrsko, Bolgarsko, Turčijo in Rusijo, se bodo reševala v Zenevi. Večerj so bile imenovane tri komisije za izvedbo pogojev z Nemčijo, odškodnine in za določitev bolgarskih mej.

Avstrijska delegacija je poslala zaveznikom že 27 protestnih not. Osem not se tiče Celovec. Zavezniki so odgovorili le na nekaj not in mnoge note aplah ne bodo odgovorili.

ARKANSASKI ŠKOP BOLJŠEVIKI?

New York, N. Y. — Legislaturni odsek preiskuje boljševisko agitacijo v državi, New York. Pri tej preiskavi je bilo zanešeno pismo v zapsnik, ki je bilo adresirano na Randolpha šola za soejalno vedo, ki je bilo predloženo odseku kot dokaz. To pismo je podpisal neki "A. Wagganet" in je adresirano na profesorja Scott Nearinga, v katerem pravi, da je pisec aranžiral sestanek s protestantovskim episkopalnim škofom William Montgomery Brownom, ki ima svojo škofijo v Arkansasu. Sestanek se je imel vršiti v Galliano, O., toda sestanek je preprečila obravnava na sodišču proti Nearingu.

Pisec pravi, da je prejel pismo od sodruga Browna, v katerem pravi, da želi govoriti na Randolphi šoli. K temu dodaja pisec, da pove, da je Brown boljševisk, tedaj ne bo nobenih ovir, da Brown govori.

Odgovor na to pismo se glasi, da bo Nearing z veseljem aranžiral shod.

MATI JE PRIZNALA TROJNI UMOR.

Murphysboro, Ill. — Mrs. F. A. Clark, ki je zastrupila svojega soproga in dve hčeri, potem je pa še ustrelila svojega soproga in najmlajšega otroka, da je bila prepričana, da več ne oživi, je priznala trojni umor.

V svoji izpovedi pravi, da je izvršila trojni umor, ker ni hotela, da ostanejo na svetu njeni svojci, ko ona umrje.

SEDEM SLEPARSKIH BRATOV OBHOJENIH.

New York, N. Y. — Sedem sleparskih bratov, Abraham, Charles, Davis, George, John in Joseph Solomon je bilo obhojenih radi sleparske zarote v ju. Vsa brata je prejel dve leti ječi, kateri odsedi v zvezni kaznilnici v Atlantici. Brate so osleparili razne trgovce za pol milijona dolarjev. Brate so imeli trgovino na debelo in sedem in dvajset prodajal v vzhodnih mestih.

Kazen je v primeri z veliko sleparijo, ki so izvršili, precej mala, kajti ko presede kazen, lahko s prisleparjenim denarjem zopet odpro nove trgovine in oskubijo druge trgovce.

NA SMRT OBHOJENI ROPAKSKI MORILEC NOČE IZDATI SVOJEGA TOVARŠA.

New York, N. Y. — Gordon Fawcett Hamby je v državni kaznilnici v celici obhojen je, da umrje na električnem stolu v t. dnu, ki pričnem z dnem 28. julija. Hamby je bil obhojen na smrt, ker je pri bančnem ropu ustrelil bančnega blagajnika. Hamby je imel pri ropu tovarša, ki je zdaj prost, ker noče povedati, kdo mu je pomagal pri ropu. Izjavil je, da je vzame ime svojega tovarša in sabo v grob.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawdale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oglepanju n. pr. (Junija 30-19) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravčasno, da se vam ne ustavi list.

KDO JE KRIV?

V današnji človeški družbi produciramo vsega dosti. Danes produciramo toliko blaga, da ljudje pred sto leti še sanjali niso, da je kaj takega sploh mogoče. Vse, kar ljudje potrebujejo za udobno življenje, produciramo s stroji. Motorni plug orje njive, stroji sejejo, žanjejo in mlatijo. Ledenice in hladne shrambe so založene z raznim živežem, skladišča so polna oblek. Žitnice so zvrhane, v klavnicah imajo meso in perutnino vloženo v ledenicah. V razloženih oknih velikih trgovin razkazujejo raznovrstno žensko in možko obleko, čevlje in perilo, pohištvo in druge produkte, ki jih človek potrebuje, da udobno živi. Naravna bogastva — premog, železo, baker, srebro, zlato in druge kovine — je komaj načeto. V majhni koči najdemo dandanes več udobnosti in razkošja kot pred par sto leti v kraljevskih palačah.

Vse, kar človek potrebuje za svojo udobnost, lahko kupi, če ima denar.

Kdor ima denar, se lahko vozi v avtomobilu, če se noče voziti po železnici. Za tistega, ki ima denar, ni dandanes nobene meje v uživanju. Vse, kar je naprodaj in kar njegovo srce poželi, lahko kupi.

O tem ni dvoma, da živimo sredi take produkcije, kakršne do danes svet še ni videl.

Ali čemu je na svetu ves ta nepokoj, štrajki, izpori delavcev, ko lahko produciramo vsega preveč, kar ljudje potrebujejo za udobno življenje?

Kdo je torej kriv?

Ljudje, ker ne marajo človeške družbe tako urediti, da bi bilo res vsega dosti in za vse, ki prispevajo s svojim duševnim ali ročnim delom k blagostanju ljudi.

Naravni red tega ne pozna. — Kritičarji, ki napadajo mirovno konferenco in njeno delo, prihajajo z raznimi smešnimi argumenti na dan, med katerimi je gotovo naj-smešnejši, da tvori vojna del "naravnega reda".

Opazujmo naravo, kolikor hočemo, nikjer ne bomo našli v nji organizirane vojne v eni pasmi. Prepričali se bomo, da se bodo na pr. konji organizirali proti napadu volčjega krdela, ne bomo pa videli, da se konji organizirajo, da napadejo druge konje. To pravilo velja tudi za popolnoma divje živali. Boji, ki jih izvojujejo samci živalskih pasmi radi samic med sabo, redkokedaj končajo s smrtjo enega bojevnika. Pri jelenih se dogodi, da včasih pogineta oba samca, ker zapleteta rogove, da jih ne moreta več izmotati.

Organizirana vojna je človeška navada. Izumili so jo ljudje in ljudje jo lahko odpravijo. In kdor se trudi, da odpravi vojno, vrši hvalevredno delo za vso človeško družbo. Vojna ni v prav nobenem stiku z "naravnim redom" in zato jo bodo ljudje odpravili, kadar bodo dozorele razmere za njeno odpravo. Kedar nastanejo take razmere, je pa seveda zopet odvisno od ljudi in dandanes je vsakdo prerok, če trdi, katera vojna je zadnja. Če bodo po podpisnem miru nastale take razmere, da bo vsaka bodoča vojna izključena in se bodo vsi spori izravnali na mednarodnih razsodiščih, tedaj smo mi doživeli zadnjo vojno. Če ne bodo nastale take razmere, tedaj ni bila izvojevana zadnja vojna. Sedanja mirovna konferenca bo znižala nevarnost, da pride do vojne, če je vojne popolnoma odpravila, bo pa pokazala šele bodočnost.

Kje so "kište"? — Rekli so: Kupite "kište" in nabavite jih z jestvinami in vsakovrstnim živežem, narod je zdaj v potrebi. Poleti ne bo pomanjkanja, kajti narod bo pridelal na polju.

Zgodnji krompir je bil že prodan na trgu, vsakovrstna zelenjava prihaja na trg, sveti Jakob in sveta Ana, patrona žetve, sta tukaj, še nekaj dni in po Slovenskem prične žetev, toda glasu še ni, da so adresatje prejeli "kište".

Kje so "kište"?

Kako nastajajo teroristične bajke? — Po vesteh, ki smo jih čitali v velikih dnevnikih, je neki detektiv si pridobil zaupanje "odbora petih", ki mu je izročil popoln program, kaj namerava izvršiti na praznik Proglašenja neodvisnosti. Dva in trideset mest je bilo na seznamu, da izvrše v njih teroristične čine. Zarota ni bila v detajlih

precej drugače opisana, kot druge zarote, o katerih so dnevnikarji poročali. Detektiv, ki je odkril to zaroto je bil obudovalec Sherlock Holmesa in Nick Carterja. Ta detektiv, se je pogovarjal prijateljsko z "odborom petih", z ljudmi, ki so imeli gotovo zelo poraščene obraze. Izročili so mu seznam žrtev in načrt, po katerem izvrše teroristična dejanja. Ko je imel vse tajnosti teroristov, je stvar razodel nekemu časnikarskemu poročevalcu, mesto da bi teroriste izročil policiji. Poročevalec je dal v tisk detektivovo izpoved, da bodo teroristi vedeli, da so njih hudobne nakane odkrite in da bodo četrtega julija lepo ostali doma, mesto da vznemirjajo ljudi z bombami.

Kaj mislite, da zasluži detektiv, ki je odkril nevarne zarotnike in teroriste, pa takole ravna z njimi? Ali ne zasluži, da se takoj spodi iz detektivske službe, da lahko postane časnikarski poročevalec, da bo svet presenečil še večkrat s pripovedkami o terorističnih zarotah?

Ali stvar ima še drugo resno stran. Take pripovedke povzročajo tudi strah med ljudstvom in škoda je, da se takih detektivov, ki poznajo teroristične zarotnike, pa jih ne naznanijo oblastim, da postanejo neškodljivi, ne more poslati za par let na oddih za omžehena okna, da v prihodnje bolj vestno vrše svojo službo.

Bližnja odločitev.

(Iz ljubljanskega "Napreja".)

(V začetku devet vrstic zaplenjenih.)

Barantanje v Parizu, posebno z namí Slovenci, je ostudno. Zdi se mi, da se mi tega vse premalo zavedamo. Drugače bi si morda premislili soustvarjati državo, ki nastaja po milosti antante.

Ko bo pariški kongres končan — in če bo tako končan, kakor si je antanta zahtevala — ne bomo imeli na našem teritoriju države Srbov, Hrvatov in Slovencev, ampak samo državo Srbov, skoro vseh Hrvatov in dobre polovice Slovencev.

Kako bomo mi Slovenci ta udarec preboleli? Razdeljeni med Pašičevo Veliko Srbijo, Veliko Italijo in Nemško Avstrijo!

Pa ne pozabimo še četrte države, ki bo obsegala tudi del našega naroda: Svobodna luka Reka z zaledjem, ki bo izrezano iz slovenskega mesa!

Ali nas ta odločitev ne stli k razmišljanju? Ali se ne dvignejo naša slovenska srca v želji, da bi vsi Slovenci vendarle bili združeni, pa bilo bi kot zaledje svobodne luke Reke?

Morda so veleizdajalske take misli, če je veleizdaja staviti existenco naroda nad existenco države, ki mednarodno ne obstoja!

Slovenski proletarijat, najsveteljši in najmočnejši nosilec naravnih narodov odporne sile nad vsakim nasilstvom, naj gre tudi v tej temni noči pariške konference svojo pravo pot: brez pariške konference in proti njej bo on rešitelj naroda v svojem in svetovnega proletarijata lastnem razrednem interesu.

Goljufati si nas pokušali, Paris, a goljufan boš ti! Slovenski socialisti bomo s svojimi skromnimi močmi pripomogli, da bo tvoj kapitalističen in imperialističen ukrep ničev.

Zato pa treba odločneje kreniti na pot razrednega boja, imajoč pred očmi, da je kapitalizem in imperializem mednarodna hidra, s katero je mogoče — le — boj.

Podpis v Parizu.

(Iz ljubljanskega "Napreja".)

V Parizu nas bodo Slovence razčrtorili. S finančno obremenitvijo, ki nam jo nalože, bo pariški mir za nas še slabši in krivicejši, kakor mir, ki ga diktira antanta Nemški Avstriji.

Ne bomo raziskovali, kdo je kriv in skriv sločina, ki se zgodi v Parizu nad našim narodom. Da ne bo kapitalistična antanta sklepala miru, smo vedeli; da bo pa smožna nad nami take vnebovpijoče krivice, tega celo slovenski socialisti nismo sanjali — da bi Wilsonovim frazam ne bili nikdar verjeli!

Pomočnike rabeljskega dela nad slovenskim narodom moramo iskati tudi v lastni delegaciji SHS v Parizu. Pašič in Trumbić sta sokrivca: to vemo.

Vse, kar se dogaja na Koroškem, ta boj za par nemakutarskih trgov ali zelo za Celovec, je le komedija, aranžirana iz Pariza. Da odvrnemo naše oči od Trsta, Gorice in — Reke, obračajo našo pozornost na Koroško.

Ko nam obetajo tisti del Koroške, ki je etnografično samo naš, so nam v Parizu ukradli Trst, Gorico in Reko in stegujejo roke za Bohinje, Bledom in Jesenicami!

In kaj ostanemo Slovenci brez Trsta, Gorice, Reke? Obsojeni na gospodarsko smrt, bomo narod beračev, pastirjev; vse naše oči bodočosti pokopljimo!

Smrtna obsodba se nam piše v Parizu in mi se veselimo, da imamo Borovlje in da dobimo Radgono!

Kdor pomaga še nadalje slepiti Slovenski narod, kdor mu sedaj ne potegne mreže iz oči, da spregleda, ta ni vreden, da ga je rodila slovenska mati!

Proč s lažjo in prikrievanjem, hočemo resnico, hočemo vedeti vse! Izdani, prodani in ogoljufani smo!

Slovenski proletarijat bi sprejel vsak mir, ki bi se sklenil v Parizu, če tudi bi zahteval kake žrtve od nas, samo da nas obvaruje bodoče vojne.

Takega miru, pa, kakor nam ga Paris diktira, pa slovenski proletarijat ne sprejme nikdar!

Kaj napravita Pašič in Trumbić, je-li podpiseta pariški mir ali ne, nam je vse eno: mi vemo, da ga bodoča podpisala! A slovenski delegat Žolger, zastopniki našega naroda v Parizu ne smejo pod tak mir nikdar postaviti svojih podpisov, vsaj v imenu slovenskega proletarijata ne!

In najsi bodo posledice kakorinekoli!

To našo voljo naj šlišta Ljubljana in Belgrad!

Stisnili smo skupaj zobe socialisti in s meščanskimi strankami smo sodelovali skozi več kot pol leta v nadi, da dobimo mir, ki bo za nas vsprejemljiv in ki nas bo obvaroval bodoče vojne in narodne smrti. Vemo danes, da je ta žrtve bila nastoj.

Tisti hip, ko podpisalo naša delegacija mir v Parizu, ne sme naših poverjenikov najti več pri seleni misli v Ljubljani. Pariškega miru ne bomo priznali in ne soodgovornosti za podpis nosili!

Če prevzamejo meščanske stranke za to odgovornost, je to njihova zadeva, narod jih bo proklat.

Mi socialisti bomo pa stopili na pot tistih milijonov proletarcev celega sveta, ki najdejo danes svojega največjega sovražnika v Parizu, v antanti. Po tej poti bomo šli, da pomagamo izvojevati smago proletarijatu, da potremo kapitalistično družbo, ki pije srčno kri narodov in človeštva.

Slovenski delovni človek, proletarec, premari svojo pot, obrni oči tja na vzhod, od koder pride smrt Parizu in pripravljaj se na eni veliki dan!

DOPISI.

Clinton, Ind. — (Konec.) — Da ne bodo rojaki radovedni, kaj se je pripetilo onemu kapucinarju, hočem povedati dotično dogodbičo, katera je po ustnem sporočilu resnična.

Nekoč je prišel v oddaljeno kmetško vas na Kranjskem še mlad kapucinec, kateri si je pa domikljal, da je za bog ve koliko bolj pamten kot so kmeti, knterim bi imel opraviti sv. mašo in pridigo. Že v duhu si je računal, koliko bo dobil pri "ofru". Predno je stopil na prižnico je še enkrat ponovil celbo pridigo, za katero se je pripravil že prej. Prišel je svojo pridigo z velikim kričanjem ter vpil, kolikor so mu le pripušale pljuca. Med pridigo je opazil zadaj pri velikih vratih nekega kmeta, ki se je jokal. In čim bolj je vpil, tem hujeje je kmet jokal. Kapucinar si je mislil, da je s svojo pridigo naredil tak vtis na kmeta, da se joka.

Ko je končal mašo, je naročil cerkovniku, da naj pošče onega kmeta ter naj ga pripelje v župnišče. Pri tem je kapucinec premišljeval, na kakšen način bi še več iztasil iz kmeta, na katerega je napravil tak vtis s svojo pridigo. Ko kmet boječe pride pred kapucinarja, ga ta prijazno sprejme in ga vpraša, kateri del njegove pridige se mu je najbolj dopadel in mu tako globoko segel v srce, da se je tako bridko jokal. — Kmet mu pa odgovori: "Naj ne zamerijo, gospod, da vam povem, kako sem nesrečen. Imel sem kozla, katerega mi je neko ukradel in ta kozel je bil vam popolnoma podoben. Ko sem vas zagledal, sem se takoj spomnil na mojega kozla, ker imate vi ravno tako lepo brado, kot jo je imel moj kozel in radi tega so mi prišle solze v oči. In ko ste začeli še glasneje vpiti, se mi je dozdevalo, da moj kozel vpilje in radi tega mi je postalo še huje pri srcu in moral sem še huje jokati. Vidite . . ."

"Poberi se mi ven, buča kmečka," zavpije razjarjeni kapucinec. Nato pa hitro gre v cerkev pogledat, koliko je dobil za "ofer". Toda na vso svojo žalost in jezo je zagledal v nabiralniku samo nekaj "črnih kebrov". Tako se je dopadla njegova pridiga kmetom, s katero jih je mislil potegniti.

Christina Omahne.

Chicago, Ill. — Čul sem že več pritožb od strani prijateljev in znancev, da naša naselbina ne prireja toliko piknikov in zabav to leto, kakor se je prirejalo druga leta. Toda prav za tiste, ki se pritožujejo, imamo veliko presenečenje.

Na dne 3. avgusta priredi okrožna organizacija J. R. Z. št. VI. velik piknik s pomočjo vseh lokalnih organizacij J. R. Z. iz Chicago. Čast in hvala odboru, ki je zbral tako lep prostor in preskrbel za tako imenitno zabavo. Piknik se ima vršiti v Stiekney parku v Riverside (Lyons). Slovenci do sedaj še niso nikdar imeli piknika na tem prostoru, zato bi bilo dobro, da se vsak prepriča, da vzame pravo karo, ki ga dovede do prostora. Vzemite vsako poulično karo do 22nd St. ali pa do Ogden Ave., in potem vzemite Lyons karo pred tovarno Western Electric Co. na 22. cesti, ali pa na 25. in 52. v Cicero; do poslednjega prostora se lahko pripeljeta z Ogden Ave. karo. Z Lyons karo se peljete do Harlem in Ogden Ave., kjer izstopite in od tam imate nekaj minut hoda po Harlem Ave. do Stiekney parka. Park je v bližini drugih piknik parkov v Riverside, zato vam bo lahko priti do prostora brez težko.

Kakor namigujejo člani pripravjalnega odbora se nam bo nudila vsakovrstna zabava. Tisti, katere arbižo pete, se bodo lahko prepričali, da je odbor skrbel za najprej prostori ima zelo modern plesni paviljon. Kar se tiče pijače in prigrižka, nam obljubuje omenjeni odbor največje zadovoljstvo. Kar bo rojake najbolj zanimalo je to, da bo za ples igrala znana slovenska godba iz Chicago, ki nas je že večkrat presenetila s svojo godbo. Za tiste, ki se radi "valajo" po travi, naj omenim toliko, da je veliko zelene trave in dovolj sence.

Če pri tem še omenim, da je tisti dobiček piknika namenjen drugi kampanji protovoljnega narodnega davka, mislim, da bo slehernemu zavednemu Slovenceu dovolj, da ne bo odlašal priti v prosto naravo na 3. avgusta ter

pripeljal seboj "vse kar leže na gre". Nikoli prezgodaj, ker čim prej se pride, "bi doug bo luha". Kdor želi vsotopnic za predprodajo naj se zglati v uradu "Prosveta" ali pa v uradu J. R. Z. na 3639 W. 26th Street.

Vse kar morem svetovati prijateljem napredka je: Na dne 26. avgusta t. l. vsi v Stiekney park na piknik J. R. Z!

Osage, W. Va. — Kar se tiče razmer niso nič kaj povoljne delavce. Kajti draginja naravnih suškin dnevom, in sedanja služek nikakor ne odgovarja na potrebe, katere ima delavska družina.

Brezposelnih delavcev se tukaj ne manjka in delo se sploh ne more dobiti, kajti v tukajšnjem okolici so samo novi premogolovci. Najstariji je bil odprt šele pred dvema letoma.

Premogarska organizacija tu dobro napreduje, toda najde se vedno precej mlacnežev, kateri delavska organizacija ni nič na Razumno, da ti ovirajo organiziranje. Nekateri so še tako pametni, da pravijo, ja kaj mi delavska organizacija. Toda ta ko pameti pa nimajo, da bi vedeli, kako bi delodajalci postopali z delavci, ko bi delavstvo ne bilo organizirano. Edino potom delavske organizacije smo si priborili kar imamo sedaj. In ako bi se delavci zavedali važnosti organiziranja na političnem in strokovnem polju, bi bilo vse drugače za splošno delavstvo, kot je pa sedaj.

Delavci, ne nasprotujte svoji organizaciji, katera se bori za delavske pravice. Nasprotujte vsaki brezmiselni organizaciji, ki se ne more prilepiti na politično in strokovno polje, bi bilo vse drugače za splošno delavstvo, kot je pa sedaj. Delavci, ne nasprotujte svoji organizaciji, katera se bori za delavske pravice. Nasprotujte vsaki brezmiselni organizaciji, ki se ne more prilepiti na politično in strokovno polje, bi bilo vse drugače za splošno delavstvo, kot je pa sedaj.

Pristopajte v premogarsko organizacijo "United Mine Workers of America". Kakor se je iz zanesljivih virov, bo v kratkem času organizirano vse delavstvo Willing Creek v ti organizaciji. Ne strahajte se nekaterih najdelavskih izdajic, ampak neustopno pristopajte v to organizacijo, katera je na pravem potu do boljšanja položaja premogarjev.

Z ozirom na splošni položaj tukajšnjem okraju ne svetujem nikomur, da bi sem prišel za delom, ker je istega sploh nemogoče dobiti.

21. junija se je pripetila v mnogokopu "Grimmont Fuel Co." nesreča, katera je zahtevala svojo žrtve v osebi rojaka Martin Dolarja. Omenjeni rojak je imel majhen preprič z voznikom, ki mu važa premog iz hodnikov do galerijske ("tipelna"). Med potrom pa potegne voznik samoklet in odda na rojaka Martin Dolarja tri strele. Zadet je bil v levo nožnico in v kroglu mu je razbila kost. Klicali so takoj ambulanco, v kateri so ga prepeljali v mestno bolnišnico v Margantown. Zdravniki so izjavili, da mu ne morejo tak vzeti krogle iz noge ter da morajo čakati nekaj dni. Nato pa je stopilo zastrupljenje krvi, radi česar so mu morali odrezati nogo, česar pa niso nič omenili nestrane rojaku.

Nesrečni rojak je član SNPL angleške organizacije "Moore". Vsakdo si lahko sam misli, v kolikšni meri velika nesreči bi bil omenjeni rojak, ako bi ne bil pri nobeni organizaciji. Radi tega opozarjam vse rojake, kateri še niste prišli v benično podporno organizacijo, da stopate k "Slovenski narodni podporni jednoti", ker je ta organizacija najboljša slovenska podorna organizacija. Ne odlašajte od dneva do dneva, ker ne veste, kdaj vas čaka nesreča.

Ako kateri izmed rojakov hoče kaj pojasniti glede tega pomenjenega rojaka, naj se obrne na njegov naslov: Martin Dolar, Margantown, W. Va., City Hotel. Josp. Železnik.

ZRAKOPLOV EKSPLODIRAL

Baltimore, Mr. — Na zrakoplovni ladji "C-8" se je dogodila strelba, radi katere je bilo ranjenih okoli sedemdeset oseb. V mednarodnih krogih sodijo, da ni bilo nihče resno poškodovan. Ob eksploziji je zletelo okoli dvesto oseb v zrak.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Pregnanje Jugoslovani v Italiji.

Prenehala so prihajati poročila o grozodejstvih v Belgiji, era so vzpizirale nemške vojske tolpe. Toda sedaj prihajajo poročila za dnevom poročila o nasiljih, katere povzročajo italijanski vojskaški oblasti v zasedenih delih. Ta nasilstva zavzemajo že široke dimenzije, da se vsa lahko vpraša, ali je Italija priznana država ali ne, ali je poče prevzela nalogo kaiserjev. Nemljeje in njegovih rabljev svet se je zgrajal, ko so prišla poročila o nasilnem postopku kaiserjevih hord v Belgiji. Toda sedaj, se razven slovenskih listov nihče ne ni za nasilno postopanje italijanskih vojskaških tolpe v zasedenih delih. Ali je to pravica? Ali je to opevano osvobodjenje tlačenarodov izpod tiranstva cenih vlasti? Da, jugoslovanski di v od Italijanov zasedenih ev so prišli izpod dežja pod Trpeti morajo večje prega kot so ga prej pod ernohtlo arhijo, katera pa ni toliko anjala prebivalstva vsaj v je mešano ne, kakor ga sedaj ja, katera je prevzela nalogo obojitelja?.

Istrije nam poročajo sledeče: zadnjem času so italijanske ke oblasti podvzele vse m korake, da popolnoma za slovenski in hrvatski živelji in da naselijo na zapuščeo zemlji italijansko prebivalo. Prognosi se nadaljujejo in v tako velikem številu, da v najkrajšem času vsi Jugoni popolnoma pregnani v o. V Piranu so izgnali iz stana vse hrvatske redovnice gnali v Italijo, v samostan so pripeljali italijanske redovni Samostansko premoženje so iscrali ter ga izročili Italija-

anska okolica je popolnoma nska, toda sedaj nimajo niti ga slovenskega duhovnika. ni morajo iti 20 km daleč, da o mašo v slovenskem jeziku. popolnoma slovenski vasi Korte imečeni italijanski duhovnik, ri zahteva od vsačnanov, da re samo italijanski jezik. V vi sta vedno nastavljena dva ožena karabinarja, katera analog čuvati, da ja nihče ne govori v slovenskem jeziku. Vrsaru blizu Poreča je vlada la celo nekaj Italijanov, kate- protestirali proti nasilju ita- nskih okupacijskih oblasti ter se izrekli proti italijanski iji. Dne 29. aprila je prišla italijanskih vojakov v vas ki, katere je vodil nek čast- ki je šel naravnost pred go- kmeta Valentina Mofertina hteval v italijanskem jeziku, in kmet odpre vrata. Toda ta zmenil za ta poziv ter je zaklenil vrata. Vojaki so silo odprli vrata, zvezali in celo njegovo družino ter v hlev. Ženi in hčerkam so ali iz ušes zlate ubane, nato se premetali proti pograbili, kar celo le količkaj vrednosti. V nski sobi so napravili celo o. Napravili so škode okrog kron in to samo v blagu in vini, katerega so odnesli s

portirati so pričeli prebival- en masse in je že veliko vasi striji, katere so popolnoma ne samo radi deportacije anov v Italijo. i se ne bo konec teh nasil- Ali se to godi v imenu kultu- civilizacije? Ali je v soglasju narodnih pogodb, katere so bi zprejete na zadnji haški kon- ciji? Ali so v resnici vse one edbe samo 'a scrap of paper' e ens deportacija. — Iz Ljub- se poroča: V Postojni so ita- nske okupacijske oblasti zapo- ale aretirati iz neznanega aka hotelirja Patersona in le- narja Bakarčiča. Odvedli so v Verono.

omnožitev oročnikov v Zagre- — Da bo vladal mir in red v rebu in sploh v celi Jugosla- . je srbska vlada v Belgradu množila oročništvo po vseh več- mestih. V Zagreb je pred krat- a prišlo iz Belgrada 200 novih čnikov, katere so potem resde- po bližnjih oročniških post-

oslovaki in Jugoslovani. — Iz ege se poroča: Na javnem zbu- ranju, katerega je priredila še-

ška lokalna organizacija v Pribra- mu je bila sprejeta sledeča res- olucija:

Pribramsko meščanstvo zbranc na skupščini v Sokolakem domu po izvajanju jugoslovanskih go- vornikov dr. Novakovića in dr. Vigele sklene sledeče:

Češko-slovaški usrod izraža svo- je najiskrenejše simpatije svojim jugoslovanskim bratom. Nikdar ne bomo pozabili bratskega nam- naroda v težkem boju pred vojno in za časa vojne, katerega smo imeli proti nemški in madžarski vladni kliski. Zvestoba za zvesto- bo. To je postalo sedaj naše go- slo v sedanjih težkih časih. Zal nam jc, da ne moremo prihitevi v pomoč našim jugoslovanskim bratom. Odločno protestiramo, proti imperialistični politiki, vsled ka- tere je nemogoče vsak kulturni in gospodarski razvoj Jugoslovani- ov. Prepričani smo, da kakor ni bil naš boj brez skupnega delovanja nemogoče, tako je naša sigurnost nemogoča brez skupnega delova- nja v bodočnosti. Radi tega zaht- vamo, da naša vlada stopi v ozko vez z Jugoslovani in to se najbolj stori, ako se ustvari koridor med Čeho-Slovakijo in Jugoslavijo. Samo na ta način se mora zajameti bratsko sodelovanje Čeho-Slova- ka in Jugoslovana za skupne kul- turne, gospodarske in politične interese.

Politična preganjanja v Jugo- slaviji. — Priročili smo že, da se je pričelo politično preganjanje v Jugoslaviji, danes zopet prinaša- mo vest, iz katere je posneti, da je srbska monarhistična klika vpri- zorila pravo gonjo napram vsem elementom, kateri se ne strinjajo s sedanjo politiko Pašiča. Protiča in Pribičevića. To poročilo je po- sneto po "Jugoslaviji", katera poroča sledeče: 18. aprila zvečer so se peljali po železnici Sarajevo-Travniki delegati socijalno-demo- kratskega kongresa v Sarajevu Danko Madunić, Stipo Gusković in Krešo Gjebić. Vistem kupeju je bilo še osem drugih civilistov ter en srbski vojak. Med raznimi pogovori so se ti trije delegati iz- razili, da ne bo več dolgo časa ob- stojal sedanji vladni sistem, ker je splošno ljudstvo jako nezadovolj- no s sedanjo vlado in da se bo v kratkem času izvršil velik prevrat v celi Jugoslaviji. Nato so rekli srbskemu vojaku, da čemu služi kralja, da naj vrže proč orožje. Vsi ti socijalni-demokrati so bili v Travniku aretirani ter izročeni sodišču. — Koliko je na tem poro- čilu resnice se ne ve, ampak toliko je gotovo, da so bili ti trije areti- rani, ker so zabavljali nad sedaj- njimi razmerami, ker ljudstvo splošno zabavlja nad politiko Pa- šiča in drugi, kar se razvidi iz članka, katerega je prinesel "Ob- zor".

Francija in lesna trgovina v Ju- goslaviji. — Italijanski list "Ita- lia Nuova" poroča, da so velike francoske trdke sklenile trgo- vske pogodbe z društvom "Sava", v katerem so organizirani vsi lesni trgovci v Jugoslaviji, da bo Fran- cija dobavljala ves potrebni les iz Jugoslavije. Radi tega jako la- mentirajo omenjeni italijanski list, češ, da bo Italija na ta način odre- zana od lesnega trga in da bo mo- rala iskati drugje dobvo lesa. Na- zadnje omenja, da se mora to pre- prečiti in da se mora les, katerega bo imela Jugoslavija za izvoz, vzeti v račun vojnih stroškov, katere mora plačati prežnja Avstro-Ogr- ska monarhija, pri čemer so prizade- ti tudi deli sedanje Jugoslavije in da naj ta delež dobi Italija v lesu. Da, lakota italijanskih pošeru- hov je velika. Imeli bi vse radi.

Socijalistični list v Karlovcu nastavljen. — Deželna vlada v Karlovcu je prepovedala izdajo lista "Narodna Rijec", glasilo socijal- demokratske stranke v Karlovcu, in sicer z ozirom na politične raz- mere, katere vladajo v deželi. U- rednik tega lista je Šandor Maj- der. Kake politične neprilike se nahajajo na Hrvaškem? Najbrže take, katere delajo sive lase Pašiču in regentu.

Združitev sarajevskih časnikar- jev. — V Sarajevu so pred krat- kim obdržali časnikarji svojo konferenco, na kateri so sklenili, da se organizirajo in da stopijo v zvezo z Belgradom in Zagrebom. V pripravljani odbor sta izvolje- na Kpbasica in Sironić. Ta dva sta izvoljena tudi, da gresta do vlade, kjer badata intervenirala pri predsedniku deželne vlade z ozirom na razmere, katere sedaj vladajo glede časnikarstva.

DELAVEC, ki želi razširiti svo- je delovno območje, je naročen na časnik "Prosveta".

POJASNILO VSEM NAROČNI- KOM.

V prvi vrsti želimo konstatirati, da list "Prosveta" izide vsak dan razra nedelj in postavnih prazni- kov podkar list jahaja, še ni ena številka izostala, in vsaka je isla pravočasno. Kadar prejmete list prepomo ali če vam prinesejo po dve ali celo po tri številke skupaj in to dva ali tri dni prepomo, je vedno in vselej kriva temu po- šta. Največkrat vaša domača po- šta zakrivi to nerodno dostavlja- nje lista. Temu se še najljgije od- pomore, ako se zbere več naroč- nikov skupaj in grede na pošto in tam protestirajo. Upravništvo več- krat pošlje rama proteste oziroma pritožbe na razne poštarje, ali kol- liko ima to uspeha, ne vemo. Vem- o pa, da ako se zbere večje šte- viljo domaših in skupno protesti- rajo, da vsaj mčasno nekaj poma- ga. Torej upravništvo ni najmanj krivo, ako se list redno ne dostav- lja naročnikom. — Filip Godina, upravitelj.

Našim naročnikom namanje. V mestu Cleveland, Ohio bo o- biskal še poleg društvenih tajni- kov vse naše naročnike brat John Yakkich. Želimo da mu greste na roke in se naročite na list.

V državi Minnesota bude obis- kal vse tamošnje naše naročnike naš dobroznani brat ALOIS ZA- KRAJSEK, kateri je sedaj na po- čitnicah iz šole v Dubuque, Iowa. Rojakom ga toplo priporočamo naj se naroče na list.

V državi New York in West Virginia bude obiskal vse naše naročnike brat in zastopnik A. Jankovih. Vsem rojakom ga najljudnejše priporočamo, naj mu grede naroke in naj se naroče na list "Prosveta".

Nadalje želimo še omeniti, da sedaj društveniki, tajniki in taj- nice pobirajo naročnino od vseh starih in novih naročnikov in pri tem apeliramo na vse naročnike katerim je že ali jim bude vkrat- kem potekla naročnina, da isto po- novijo čim hitreje, ter tako poma- gajo do boljšega uspeha pri listu. Naročite se na Prosveto.

Ker nas je že več rojakov vpra- šalo ako se lahko pošlja sedaj list svojem v Jugoslavijo, želimo o- mneniti je to po našem mnenju in po izjavi poštne uprave popolnoma dovoljeno. Torej ako kdo želi poš- ljati svojem za staro domovino je \$7.50 za celo leto. Člani lah- ko doplačajo še poleg svojega u- sementa še 6.30 za celo leto list svojem v domovino.

Upravništvo.

NAZNAILO NAROČNIKE V CLEVELANDU, OHIO, bo obiskal naš zastopnik JOHN YAKLICH kateri je pooblaščen za pobiranje naročnine od starih in novih naročnikov za list "Prosveto". Želimo, da mu grede rojaki na roke in se naroče na dnevnik "Prosveta". Upravništvo.

ŠE DANES!

Pogoj življenja in napredka zavisi od do- brega zdravja, naš "HOME BREW MALT in HMELJ" je dober ohranjevalec istega. Popol- noma čist in zadovoljiv. Dober za piti in se ga prav lahko napravi doma. Ugodili bodete vsa- kateremu v ti vročni s ČASO pristne doma varjene pive.

10 galonov za \$1.50 po našem navodilu. Za uspeh vam jamči trdotka. Pišite takoj še danes!

Frank Oglar,
6401 Superior Ave., Cleveland, Ohio.
Bell Phone, Rosedale 4593.
Sprejemamo naročila po pošti, toda prilo- žiti morate vsaj en dolar za pokritje ekspresnih stroškov.

NE VESTE KAM BI ŠLI V NEDELJO?

Poskusite s izletom k Ant. Mladiču v Algonquin, Ill. Je samo 45 milj severozapadno od Chicago. Krasen kraj ob Fox-Riverju, dovolj hladne sence, ribolov, sušna prenočišča, domača kuhinja in dovolj mokrote, od bistro studenčnice navgor. Zeleniš- ka zveza z Chicago je dobra. Na Northwestern postaji dobita vlak za Algonquin štirikrat na dan; nazaj od- haja vlak trikrat dnevno. — Ravno prava daljava od Chicago je za izlet s avtomobilom. Ko pridete v Algon- quin, vprašajte za "Dancing Pavilion" in vsak vam pove za moj pro- stor. Anton Mladič, box 88, Algon- quin, Ill. (Tel. Algonquin 10.)

OPOMINI

Opozorjam vse one rojake, ka- teri so bili pri meni na hrani in stanovanju, ter so se takorekoč po francosko poslovili, ne da bi svoj dolg poravnali, želim, da se mi vsak prikladi v teku štirinaj- stih dni, ter poravnaj svoj dolg. Za slučaj, da tega ne izvrše, bom pri- sledaj njih imena obelodaniti v javnosti, da se bodo vedeli tudi drugi rojaki čuvati pred temi ju- naki. Mihael Oblak, Daniels Place, Akron, O. (July 1-2-3-5).

EN MILJON ZASTONJ
tri dnevno zdravjenje
LAXCARIN
dama vam, ki trpe valod zaprtosti, slabosti, občutek naraščanja in se bolna jetra. Laxcarin je dober klistir za slabo stivo, zgubo moči, vnetja in energije, glavobol, zruho spanca, ne- spetno kri, splošno občutnost, potenje valod slabosti, omotica in nezavestnost. Pošljite 10c, v znakah za pokritje pošiljavnih stroškov.
LAXAL MEDICINES CO.
Laxal Bldg. No. 5.
438—4th Ave., Pittsburgh, Pa.

Čudovito

še nepoznano, ali vresnici najboljšo zdravilo
EGG SALVE
(Jajčje tekoče maslo)
Ohranilo je mnogo ljudi pred hudimi bolečinami, zadobljenih od opeklin in porpenost.
To jajčje maslo učinkuje tako hitro, da že v desetih minu- tah, po prvem namazanju pre- nehajo pekočine. Ni potreba nobenih ponaredb, ni ga bolj- šega zdravila na vsem svetu za take slučaje. Uprajajte vsalega lekarnarja po
EGG SALVE
(Jajčjem tekočem maslu)
LOUIS KRAL
Splošni zastopnik in raspoložlj- telj za vse Zdravstvene dršave.
P. O. Box 393, Berwyn, Ill.
Tel. Berwyn 676.

POKIV ROJAKU NA ELY, MINNESOTA.

S tem pozivljam rojaka tajni- ka nekega društva KSKJ in tudi njegovo soprogo, da naj prekli- četa v javnosti ono popolnoma gola laž, katero je govoril na društveni seji z dne 8. junija, t. l. ali se naj sam osebno oglasi p- spodaj podpisano, ako pa tega ne stori ali stori noče, se bode- mo videli tam, kjer se take zade- ve rešujejo in sicer najkasneje v teku treh tednov. ENI MLADE- NIČ, P. O. box 289., Ely, Minn.

Slovenska Narodna Podporna Jednota.
Ustanovljena 8. aprila 1904.
Zaklup. 17. Junija 1907 v državi Illinois.
GLAVNI STAN: 2887-89 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.
GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.
Izvrševalni odbor.
UPRAVNI ODBOR.
PREDSEDNIK: Vincent Canjar, 2887-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
PODPREDSEDNIK: Anton Hrovat, Box 160, Cassburg, Pa.
TAJNIK: John Vardach, 2738 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
BLAGAJNIK: Anton J. Terboven, Box 1, Clont, Ill.
UPRAVITELJ GLASILA: Filip Godina, 2887-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
POROTNI ODBOR.
John Ambrosi, predsednik, Box 281, Cassburg, Pa.
John Unkred, 608 May St., Springfield, Ill.
Martha Zelenkhar, Box 278, Barbours, Ohio.
Jan. Radich, Box 433, Smiths, Pa.
Frank Saurak, 2806 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.
BOLNIŠKI ODBOR.
OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2887-89 S. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
VREDNO OKROŽJE: Rudolf Pletzer, Box 436, Bridgeville, Pa.
Anton Radich, Box 78, Wick Haven, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Juhn, Box 156, Grand Blain, in Jugoslan.
Leo Kubar, Box 245, Gillett, Minn., in Jugoslan.
Nadporni odbor.
Matt Petrovič, predsednik, 18017 Waterloo Rd., Collinwood, Ohio.
John Ambrosi, 618 Pierce St., Ely, Minn.
Jan. Kahan, 6181 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
Tiskovni odbor.
Vincent Canjar, John Ambrosi in Matt Petrovič.
IZBUIŠEVNI ODBOR.
PREDSEDNIK: Frank Abal, 2184 St. Cleveland Ave., Chicago, Ill.
John Tribel, Box 181, Lawrence, Pa.
John Owen, 842 Englewood, Detroit, Mich.
Jan. Skuh, 1181 E. 63. St., Cleveland, Ohio.
Mary Udovic, 1844 So. Riche Ave., Chicago, Ill.
VREDNO IZBUIŠEVNIK: Dr. P. J. Kova, 6902 St. Club Ave., Cleveland, Ohio.
ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETA": John Zveruški.
POZOR! — Vse davne poljšitve in stvari, ki se pošljejo gl. izvrševalnega odbora in jihbne opaki, naj se pošljejo na naslov: John Vardach, 2887-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
Vse davne boljšitve podporo naj se pošljejo Paul Bergerju, tajniku boljšitvenega odbora v gl. uradu.
Vse pritožbe glede poljšitve in gl. izvrševalni odbora se naj pošljejo M. Petroviču, predsedniku nadpornega odbora, čigar naslov je spodaj.
Vsi pritožbi na gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: John Ambrosi, Box 281, Cassburg, Pa.
Vse pritožbe proti uredništvu odbora se naj pošljejo predsedniku izbuiševnega odbora Vincent Canjarju.
Vsi dopisi in drugi spisi, namena, oglaš, naročila in spisi vsi, kar je v zvezi s glasilom jednota, naj se pošljejo na naslov: "Prosveta", 2887-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

NAJCENEJŠA, NAJGOTOVEJŠA IN NAJBOLJŠA POT ZA POŠILJANJE DENARJA
v Avstrijo, Slovenijo, Hrvatsko in Dalmacijo je **PO KABLOGRAMU**
100 KRON ZA \$6.75
Priložbina kablograma za vsako poljšitve in svote je \$2.50 z poštino vred. Zahtevajte na banki, da se vaš denar pošlje po kablogramu, in ako vam banka ne stori tega, potem ga pošljite nam da ga mi odpošljamo naprej po kablogramu.
Imamo vošne liste za vse parobrodne črta. Pišite nam se pojasnila in čas kadaj parniki od- plojejo.
EMIL KISS, bankir,
133 SECOND AVE., NEW YORK, N. Y.
Ustanovljeno pred 20 leti.

Ženske trpe
na težko prenesljivih bolečinah vsled oslabele njih rahločutnega sistema. One potrebujejo toniko in zdravila za uravnanje, zdravilo ki naj olajša in prešne bolečine.
Severov Regulator
(Severa's Regulator) se pravilno imenuje "ženski prijatelj v bo- leznih" ker se vsabina tega zdravila pozna kot izvrstno sredstvo vsebuječo toniko katera deluje na bolih organih. Takoj ob pri- četku bolezni se priporoča uporaba tega zdravila vsem bolehaljo- čim ženskam, posebno za ženske bolezni. Cena je \$1.25 in davek 5 centov.
Prebavna tonika je potreb- na za vsa zdravila in živila in Severov Življanski Balsam (Severa's Balsam of Life) je poznan kot tako pomočno sred- stvo pri raznih boleznih. Njega glavno naloga je vrediti vaš prebavni del telesa in dati moč života. Cena je 85 centov in davek 4 cente.
Ispiranje se večkrat priporo- ča pri raznih bo- leznih, kjer so prizadete mem- brane kožice, v takih slučajih se poslušite Severovoga Antiseptol (Severa's Antiseptol) katerega pridenete v vodo, namizno šlico za vsak kvort vode, katero ste zavreli in je potem ohladili kar je pravilno za ispiranje. Cena je 85 centov in 2 centa davek.
Severova zdravila se prodajajo povsod v lekarnah. Vedno zahtevajte Severova zdravila, ne jemljite drugih mosto teh. Ako vam ni mogoče teh dobiti v vaši okolici, pošljite vaše naročila nam, priložite pravilno svoto s davkom.
W. F. SEVERA CO., CEDAR RAPIDS, IOWA.

SLOVENC!
Ne pozabite svojcev v domovini! Pošljite jim denar, pod- pirajte jih sedaj, ko je sila največja. Krons so sedaj še zelo pod ceno:
100 KRON STANE SAMO DOLARJEV 6.75.
Ako želite polovati domov, obrnite se do nas. Mnogoletna skušnja z bančnimi in potniškimi posli nam daje jamstvo, da v resnici moremo lahko vsakemu najboljšo postreči. Imamo pro- stor za vas na vsakem parniku. Pišite na:
JOHN NEMETH STATE BANK
1907 — 2nd Ave. in 63. ulico, New York, N. Y.

NAPREDEK
"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjate s njeni- mi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse za vsakdanje potrebni- ne po zmerni ceni.
ANTON EDELL,
Norwalk, Pa., Ill. — (2 k d.)

NAPRODAJ JE
štirisobna hiša, kopalnice, cemen- tovana klet, v kleti je tudi perila- nica in poletna kuhinja. Poslopje je še novo in je v popolnoma do- brem stanju. Ako katerega veselil naj se oglasi sveder pri nas, po dnevu smo na delu. Oglasite se: 3231 So. Hamlin Ave., Chicago, Ill. — (2 k d.)

RUSKA PROTESTNA NOTA AMERIKI.

Vlada v Moskvi je poslala protest v Washington zaradi aretacije Martensa.

ODGOVOR DRŽAVNEGA DEPARTAMENTA.

Washington, 2. jul. — Državni departament je večer objavil protestno noto Čičerina, komisarja zunanjih zadev ruske sovjetske vlade, v zadevi aretacije Martensa, sovjetskega zastopnika v New Yorku in vloga v njegovo pisarno. Pred kakimi desetimi dnevi so namreč detektivji v službi Luškove preiskovalne komisije prijeli Martensa in ga držali nekaj ur v prostorih, kjer omenjena komisija vodi preiskavo glede na boljševizem v New Yorku; obenem so detektivji odnesli razne listine iz Martensove pisarne. Čičerinova protestna nota se glasi:

"Komisarjati zunanjih zadev je z ogorčenjem izvedel, da je bil aretiran v New Yorku Martens, zastopnik sovjetske vlade v Ameriki. Komisarjati opozarja, da so sovjetske oblasti najljubše postopale z ameriški diplomati in konzularnimi zastopniki, ki so se mudili v sovjetski Rusiji do konca septembra pretečenega leta, čeprav je ameriška vlada že meseca junija lanskega leta odprto stopila na stran tehnik ruskih in tujezemskih sil, ki so se zarotile proti ruskim delavcem in kmetom z ednim namenom, da potlačijo veliko revolucijo in privedejo nazaj carizem in birokratično-kapitalistično vlado.

Ameriški državljani niso trpeli najmanjših oviranj v Rusiji tudi potem, ko so ameriške čete stopile na ruska tla in pričele z militarističnimi operacijami proti ruskemu delavskemu ljudstvu. Več kot to. Ameriškim uradnikom in častnikom je bil dovoljen vstop v Rusijo in dali smo jim vse možne pripomočke in privilegije.

Aretacija Martensa je toliko bolj presenetljiva in neopravičena, ker je bil Martens odprt zastopnik sovjetske Rusije in ameriška vlada ni nikoli protestirala proti njemu. Ruska vlada se boji, da bi morda še več takih slučajev in da pride do splošne persekucije ruskih državljanov v Ameriki, zato zahteva, da prenehajo take persekucije in da se Martens takoj izpusti iz zaporov. Sovjetska vlada upa, da bo kmalu obveščena o poravnanih krivicah in da ne bo prisiljena povzeti enake korake proti ameriškim državljanom, ki se nahajajo na ruskih tleh."

Na to noto je pomožni državni tajnik Phillips takoj poslal skozi ameriško poslanstvo v Stockholmu sledeči odgovor:

"Poročilo, ki prihaja iz Moskve, ni resnično. Martens ni bil aretiran niti ne namerava ameriška vlada podvzeti nobene akcije napram Rusom v Ameriki, ki spoštujejo zakone. Razume se, da Mr. Martens stoji na stališču kot oficijelni zastopnik moskovske vlade, katero Združene države še niso priznale; obenem je on nemški državljani, kar je priznal sam, ko je leta 1916 prišel v Ameriko. Vlada še ni pozabila, ko je bil brez vzroka aretiran in zaprt več mesecev konzul Treadwell in ko sta bila zaprta brez krivde in v težkem položaju konzula Buri in Leonard, kar je bilo proti temeljni taktiki civiliziranih držav. Dalje ni pozabljeno, kako je bil ameriški državljani Kalamitano zaprt več mesecev v Moskvi in obsojen na smrt brez ob ravnanje in brez priložnosti, da bi se bil obrnil za pomoč na svojo vlado. Vlada Združenih držav je v skrbah zaradi grožnje moskovskih oblasti, da ponovno nastopijo v obliki represalij napram ameriški državljanom v Rusiji. Ako se to zgodi, tedaj se javno mnenje v Ameriki v veliki večini obrne proti oblastem v Moskvi, ki bodo odgovorne za take čine."

POŠTA IZ NEW YORKA V 8 URAH IN 43 MINUTAH.

Chicago, Ill. — Prvo letalo, ki je prineslo pošto direktno iz New Yorka, je dospelo v Chicago. Letalo je potrebovalo za pot 8 ur in 43 minut.

Poštni uradniki so pričakovali, da letalec izvrši polet v osmih urah.

Razno.

40 kadetov obsojenih v Budapešti. Dunaj, 2. jul. — Ogrski komunisti so uspešno potlačili protirevolucijo in na stotine ustašev je bilo aretiranih. 40 kadetov z budapeške vojaške akademije, ki so se udeležili bojev proti vladi, je bilo obsojenih.

Italijanski lajtnant Romanelli, edini zavezniki zastopnik v Budapešti, je protestiral pri Bela Kunu proti eksekucijam protirevolucionarjev, toda Kun je odgovoril, da to je notranja zadeva sovjetske vlade.

Denikin se je združil s Kolčakovom.

Pariz. — Po vestih iz Jekaterinograda je izjavil general Denikin, čigar kozake čete so te dni okupirale Caricin ob Volgi, da priznava Kolčakov režim v Omsku kot vrhovno vlado v Rusiji.

Američani v Nemčiji se še ne smejo ženiti.

Coblenc, Nemčija. — Ko je bil podpisan mir, je takoj prišlo na dan, da se je kakih 20 ameriških vojakov na skrivnem že prej zaročilo z nemškimi dekletji. Ameriško poveljstvo je pa posvarilo vojake, da se ne morejo poročiti toliko časa dklar Amerika in Nemčija ne ratificirata mirovne pogodbe. Do tega časa se bi ženitev smatrala za "občevanje s sovražnikom" in ženini bi bili kaznovani.

Grki poročajo o smagah na Turkih.

Solun, Grška. — Grški vojni stan poroča, da je turška ofenziva v Mali Aziji zdrobljena. Grki so vjeli 12 Turkov.

Angleški cenzor drži pest na brzojavkah iz Ogrske.

London. — Pred nekaj dnevi je delavski poslanec Lunn interpelliral vladnega zastopnika zunanjega ministrstva v nižji zbornici, čemu je znano, da vladni cenzor meče v koš brzojavna poročila iz Ogrske, ki so namenjena "London Daily Herald", glasilo Delavske stranke. Zastopnik Harmsworth je odgovoril, da kolikor je njemu znano, zunanje ministrstvo ni cenzuriralo ničesar.

Drugi dan je pa uredništvo "Daily Herald" prejelo več duplikatov zaplenjenih telegramov iz Budapešte, ki so neovržen dokaz, da je angleški cenzor pridržal originale. Zaplenjena poročila se nanašajo na dogodke zadnjih tednov, ko so ogrski komunisti zdrobili ofenzivo na češki in rumunski fronti in izvojevali več zmag nad Čehi; dalje opisujejo uspešne socialne reforme na Ogrskem.

Cenzura teh poročil je jasen dokaz, da angleška vlada noče, da bi ljudstvo v Angliji izvedelo dobre vesti iz Ogrske, pač pa skrbi, da se ne prestopa razširjajo "vesti" o porazih in "tiranstvih" socialistične vlade v ogrski republiki. Vsa takšna poročila, ki prihajajo baje iz Budapešte, imajo svobodno cirkulacijo, dočim je vsako neodvisno poročilo o resničem položaju na Ogrskem takoj prestreženo v brzojavnem uradu in vrženo v koš.

Švedski socialisti uvedli delavsko blokado.

Stockholm. — Švedska boljševiška stranka — takozvano levo krilo socialistične stranke, ki šteje okrog 50.000 članov — je naznanila v svojem glasilu "Politiken", da je Finska, Eetonska, Litka, Poljska in kraji ob Belem morju pod delavsko blokado.

Stranka ima v svojih vrstah večino pristanišnih delavcev in njim je dana naloga, da izvedejo blokado. Naznanilo se glasi med drugimi:

"Omenjene države so se prodale svetovnim imperialistom in krvnikom delavske revolucije in služijo kot oporišča za operacije kapitalističnih legij. Pristanišni delavci! Vaša dolžnost je, da preprečite izvoz blaga v Lihavo, Rigo, Reval, Windau, Viborg, Helsingfors, Hango, Abo, Manyuoto, Vaasa, Uleaborg, Tornejo, Murmansk, Arhangelsk in v ostala pristanišča omenjenih reakcionarnih držav. Bojujte se na ta način za svetovno revolucijo. Proučite dobro priloženo zemljevid. Delavci Švedske, Norveške in Danske lahko izvedejo blokado in morajo jo izvesti. Švedski delavci lahko prisilijo Finsko, da odpre trgovino s Petrogradom."

Robinsove črtice iz Rusije.

Sestavil Wm. Hard.

III.

Robins je imel 400.000 posodje kondenziranega mleka in manjšo zalogo gotovih zdravniških potrebščin v Murmansku, pristanišču na skrajnem severu Rusije. Hotel je dobiti mleko in omenjene potrebšchine v Petrogradu, kjer bi jih bil Rdeči križ razdelil med siromašne ljudi. Robins je govoril o tej stvari z generalom Poolejem, načelnikom angleške gospodarske misije v Rusiji. Angleži so že takrat imeli bojno ladjo v luki Murmanska.

General Poole ni imel nade, da Robins dobi mleko.

"Zastoj se trudite," je dejal Robinsu. "Stavim nekaj, da je sovjet v Murmansku ukradel vse mleko in v tem času ga ni kapljice več. Čemu se mučite? Boljševiki so tatovi!"

Ali Robins je šel zopet k Trockiju. Zopet je dobil pisмено dovoljenje za vlak. Major Allan Wardwell je šel osebo po Robinsovem navodilu z vagonom v Murmansku. Dotični vagon je bil nekoč privatna lastnina nekega velikega kneza, toda zdaj je lastnina sovjeta. Ko je dospel Wardwell v Murmansku, je tamošnji sovjet poiskal mleko in ukazal je, da se naloži na vlak. Par posodje je bilo res ukradenih; ukradli so jih pravi tatovi. Predsednik sovjeta je poiskal tatove in jim vzel mleko, predno so se ga dotaknili.

Mleko in medicine so prišle v Petrograd v določenem času in Robins jih je vpotrebil v najlepšem redu pod zaščito boljševiške vlade. Nekaj mleka je hotel pridržati za hujše čase, toda bila je nevarnost, da lačna množica napade skladišče in si prisvoji mleko. Zopet je šel Robins k Trockiju in dobil je stražo, ki je čuvala skladišče.

Vse to je dalo pogum Robinsu in zopet je obiskal Trockija. Topot je pa imel novo zadevo in hotel se je prepričati, kaj bo stavel Trockij, ki je bil med zavzemanje na glasu, da je agent Nemčije.

V Rusiji so bile večje zaloge materiala, ki je bil zelo koristen Rusom, a še večjo privlačnost je pa imel za Nemce. Bil je baker, svinice, nikel, bombaž, kože, olje in mast. Nemci so poskusili vse, da bi dobili ta material v svoje roke. V Rusiji je sicer bil embargo, ki je preprečeval izvoz vsakega materiala v Nemčijo, ampak Nemci so znali poiskati luknje v tej naredbi in prevarili bi bili tudi hudiča, ako bi bil sedel na dotičnem materialu.

Robinsovi agentje so izvedeli, da se nahaja v Viborgu — sto milj severozapadno od Petrograda — 54 vagonov bakra, svinca in nikla. Vagoni so bili namenjeni v Helsingfors na Finsko in odtam bi bili prepeljani blago na Švedsko odkoder je imelo iti z lahkoto v Nemčijo. Robins je imel srečo, da so njegovi ljudje ustavili vagon v Viborgu, toda stalno jih tam niso mogli obdržati, ker za to je bilo treba naredbe iz Petrograda.

In tako je Robins vprašal Trockija: "Ali boste prepričali odhod vagonov za Finsko? Še več — ali boste konfiscirali blago v vagonih? Blago je kontrabant."

Trockij je podpisal naredbo in vlak ni šel dalje. Trockij je podpisal drugo naredbo in material, ki bi ga bili Nemci najrajši imeli, je bil poslan v Murmansku pod noptopov na angleški bojni ladji, kjer je bil na varnem.

Tedaj je Robins spoznal, da je Trockij čuden agent Nemčije. Ako je res simpatiziral z nemško vlado, kakor so govorili zavezniki diplomate, zakaj je ustavil material, ki je bil tako potreben Nemčiji tiste dni? Zakaj ga je poslal v Murmansku, ki je bil takorekoč pod kontrolo zaveznikov?

Robins je seveda že prej vedel, kako je Trockij služil Nemčiji, ampak ta "služba" je velika zagonetka za vse tiste, ki bi bili radi naredili iz Trockija nemškega agenta. Na primer leta 1914, ko je izbruhnila vojna, je bil Trockij v Švici in takrat je izdal brošuro z naslovom "Vojna in mednarodnost." Brošura je bila naslovljena na nemške delavce in švicarski socialisti so vtihotapili na tisoče izvodov te brošure v Nemčijo. V tej brošuri je Trockij ožigosal nemško socialistično stranko in pozival delavce, da naj

ne podpirajo vlade. Nekaj mesecev pozneje je bil Trockij v Nemčiji in takoj je bil aretiran in zaprt. Trockij se je dobro spomnil, kako s otokrat pisali o njemu nemški listi in tri leta pozneje, ko je bil na mirovni konferenci v Brest Litovsku kot komisar zunanjih zadev, je izjavil: "Nisem se pozabil, kako je delala z menoj nemška cesarska vlada in zato ne maram iti v Nemčijo pogajati se za mir."

Robins je tudi vedel, da je Trockij leta 1905, ko je nemški kazar pomagal ruskemu carju zdrobiti revolucijo, vodil revolucionarni sovjet v Petrogradu. Bil je aretiran in eno leto je bil zaprt v tenni celici petropavlovske ječe, nakar je bil izgnan iz Rusije za vse življene in poslan v Sibirijo, v Obdorsk blizo Ledenega morja. To je bilo že drugič, da je

bil pregan v Sibirijo. Ali na potu je ušel kozakom in pobegnil 500 milj daleč v pustino, pokrito s snegom in ledom. Nekaj časa pozneje se je pojavil na Dunaju, kjer je bival z ženo in dvema sinovoma v hišici s tremi sobami in pisal revolucionarne članke za časopise, ki so potovali po "podzemeljskih potih" v Rusijo. Avstrijska vlada ga je izgnala, ko je prišla vojna. Francoska vlada ga je izgnala iz Pariza, španska ga je izgnala iz Madrida in končno se je zatekel v New York in odtam se je vrnil leta 1917 v Rusijo in s seboj je prinesel "veliko ljubezen" do vlad — "kapitalističnih vlad," kakor on pravi, ki so ga podile iz kota v kot.

Vse to je vedel Robins o Trockiju, ali ravno to mu je prav prišlo. "Zakaj bi ta človek," se je vprašal Robins, "ki je nasprot-

nik nas vseh, pustil embargo v moči? Nemčija potrebuje surovin in Rusija jih ima; Rusija potrebuje izgotovljenih produktov in Nemčija jih ima. Zakaj torej ne odpravi embargo in ne začne trgovino z Nemčijo?"

Na to vprašanje je odgovoril Trockij sam, ko ga je Robins zopet obiskal v Smolnijevem zavodu.

"Polkovnik Robins," je dejal, "jaz bi rad, da Vi pošljete svoje ljudi na rusko mejo, ki naj uveljavijo embargo na vse blago, katera ga radi Nemci vtihotapili iz Rusije."

(Nadaljevanje sledi.)

"PROSVETA" ZDAJ PRINAŠA vesti o dogodkih v stari domovini. Obnovite naročnino pravočasno, da se vam ne ustavi list.

Z ognjem in mečem.

Zgodovinski roman.

Polaki spisal Sienkiewicz. — Podobenil Podanski.

Nadaljevanje.

Stari plemič zardi kakor puran. Oči so mu izkočile iz jamic in iz ust izbruhnle mu samo jedna beseda, ki pa je obsegala vse, kar si je mislil v tem trenutku.

"Sodrga!" zakričel.

"Biki, katere so gonili divji, na pol nagi pastirji s palicami in gorečimi bakljami, so grozno mukajoč drvili naprej ter hoteli zbežati na vse strani. Časih so se obračali nazaj; tu pa so jih odganjali s krikom, ognjem in biči, da so dirjali k nasipom. Še le, ko je Vurelj začel streljati s topovi, se je prestrašena goved razprašala na vse strani; polovica je je popadala na mestu in po njih truplih je drl sovražnik dalje.

Spredaj so tekli vjetniki z vrečami peska na ramah, s katerimi bi imeli zasipati prekope. Bili so večinoma kmetje iz okolice Zbarske, ki niso vtegnili zbežati pred navalom v mesto, deloma možki, pa tudi ženske in otroci. Tekli so kričeli in jokaje, stegajoč roke k nebu in proseč Boga - usmiljenja. Lasje so vstajali vojakom na glavi od tega vpitja; toda usmiljenje je zamrlo na zemlji. Z jedne strani so se kozake sulice vpikavale v njihova pleča, z druge pa so Vureljve kroglice mečkale nesrečneže. Karteče so jih trgale na drobne kosce. Reveži so se spotaliki in padali, pa se zopet dvigali ter tekli dalje, ker jim je porival val Kozakov, Turkov, Tatarjev.

Prekop se je urno napolnil s trupli, krvijo, lobi topovega ognja si lahko videl, kako so starešine gnali vedno nova krdela na okop. Boljši vojaki so planili na taborišče in vojsko kneza Jeremije. Hmelnički je znal, da tam naleté na najhujši upor, torej je poslal te svoje najboljši moči — okolo petnajst tisoč mož, na čelu jim je šel sam, izpostavlja svoje široke prsi toči živigajočih krogelj. Mnogo vojakov je popadalo, predno so dospeli k okopu, zasutim s trplji vjetnikov. Naposled so dospeli k nasipu ter začeli se vspenjati manj... Vsem se je zdelo, da je napočil pravi sodni dan. Topovi, nezmožni moriti bližnjih, so metali neprestano ogenj na oddaljene vrste. Granate, delajoč po zraku ognjene loke, so letele s peklenjskim hihotom ter razsvetljevale nočno temo. Nemški in poljski pešci in urni knezovi dragonci pa so kropili kar naravnost v lice in prai molojcev plamen in svinice.

Sprednje njihove vrste so se hotele umikati, toda porivane od zadej, niso se mogle ganiti. Nasip je postal polzek vsled obilno prelite krvi; napadniki, plezajoč nanj, so zdrkavali in padali... Marsikje so se borili že z golim, sečnja orožjem. Mej gručo ubitih in umirajočih se naročali neprestano novi kupi. Nisi več slišal povelja, marveč samo jeden strašen splošen krik, v katerem je umiralo na tisoče ljudi.

Ta strašna, nikomur ne prizanesoč borba je trajala več ur. Okrog nasipa je zrastle drug nasip iz človeških trupel, ki je ovrval pristop napadnikom. Sivečve so pobili skorj do poslednjega; polk perejevlavski je ležal v dolgi vrsti okrog nasipa; karpovski, braclavski in umanski so postali že jako redki; pa še so se vsipavali novi, katere so porivali od zadej hetmanska garda, rumeljski in urumbejski Tatarji. V vrstah napadnikov je nastala grozna zmešnjava, ker drzni poljski pešci, Nemci in dragonci, še ves ta čas niso odstopili niti za ped ter drli na sovražnika kakor besni volkovi na čredo ovac. V tem trenutku Hmelnički z ostanki svojih razbitih polkov ter z novo močjo Beloeckvčanov, Tatarjev, Turkov in Čerkezov še enkrat ponovi napad. Topovi na nasipu so prestali grometi, granate svetili, samo na zapadnih nasipih se je slišalo živkjanje sečnega orožja. Hrup se začne znoviv. Naposled utihne streljanje in tema pokrije borilce.

Nobeno oko ni moglo več videti, kaj se godi; težko je bilo razločiti po splošnem kriku kdo zmaguje v tej gneči. Časih je bil slišati jeden velikanski stok, razlegajoč se kakor izpod zemlje, vedno višje in višje, kakor bi — duše pomorjenih stokajoč krožile nad borilcem.

To so bili le kratki prestanki; potem pa se krik in vpitje ponovi še glasneje, čedalje bolj rohneče, čedalje bolj nečloveško...

Naglo se začne zopet razlegati strel, kije znoviv osvetljeval temo z dolgimi kitami ognja. Polkovnik Mahnički je prišel utrujenim polkom na pomoč. V zadnjih vrstah Kozakov pa se je jela glasiti tromba, klicajoč melojce na vrnitev.

Nastal je kratek počitek. Kozaki polki so se oddaljili od nasipov ter stali pod zaslonbo trupel svojih tovarišev, toda ni še preteklo pol ure, in Hmelnički se je dirjal v napad. Sedaj se pokaže na nasipu sam knez Jeremija. Lahko si ga spoznal po hetmanskem bunčuku in praporu, ki sta mu vihrala nad glavo. Pred njim in za njim so nesli vojaki nekoliko rudečkasto gorečih bakelj. Kozaki so takoj začeli streljati vanj s topovi, toda okorni topničarji so metali kroglice daleč za reko Gnezo. Knez je stal mirno ter gledal v bližajoči se oblak sovražnika. Kozaki se vstavijo, kakor omamljeni nad to prikaznijo.

"Jarema! Jarema!" odzove se tahi šum, kakor piš vetra po vrstah.

Knez mahne z zlato bulavo in takoj zlobojna jata granat zasumi po zraku ter razbija napadajoče vrste. Drhal se je jela zvijati kakor smrtno zadet zmaj, krik groze spreleti z jednega konca lavine do drugega.

"Dirjajte! Dirjajte!" razlega se povelje kozakiških poveljnikov in črna lava se dirja je po makne k nasipu, pod katerim je upala najti zavetje pred točo granat. Ni še prekoročila polovice svoje poti, kar se knez obrne nekoliko k zapadu ter znoviv mahne z bulavo.

Na to znamenje so se od ribnikove strani jeli vsipavati jezdeci ter v trenutku poplavili ravan na obrežju. Pri svetlobi granat je bilo moči natančneje opaziti velikanske prapore husarjev Skretuskega in Zevillhovskega, dragoonce Kušja in Volodijevskega in Tatarje kneza Raztvorskega. Za njimi so se vsipavali novi polki "semenov" in "Valahov" Bihoveca. Ne samo Hmelnički, marveč vsaki kozakiški prostak je spoznal, da je predrzni vojskovodja sklenil pognati vse jezdece sovražniku v bok. V vrstah molojcev se oglašila tromba, pozivajoč k vrnitvi. "Obrnite čelo jezdecem!" oglasilo čelo svoje vojske ter konjico postaviti proti konjici, pa ni bilo časa. Predno vtegne zabrniti vrste, dvignili so se knezovi prapori ter dirjali kakor na krilih z kričem: "Bij! Ne prizanašaj!" Husarji so zavodili svoja kopja v sovražnikovo steno, premetajoč in združajoč vse na poti. Nobena človeška moč, nobeno povelje, nobeden vojskovodja ni bil več zmožen vzdržati polke pešcev, na katere je bil obrnjen prvi napad. Divji strah prevzame izbrano hetmansko gardo. Beloeckvčanje so metali proč puške, sulice, kose in sablje, zakrivajoč si glavo z rokami ter zagnali se v obupnem strahu na zadaj stoječe oddelke Tatarjev. Toda Tatarji so jih sprejeli z dežjem pišč, zato zdirjajo v stran ob vsej dolžini tabora pod ognjem pešcev in Vureljvih topov, pokrivačjo zemljo tako gosto, da le malokje niso ležala trupla na kupu.

Mej tem divji Tuhaj-bej, podpiran od Subarjazija in Uram-Mure vdari na naval husarjev. Ni sicer pričakoval, da odvrne napad, toda želel ga je vsaj kratko pridržati, da bi dal silistrijskim in rumeljskim janičarjem priložnost postaviti se v četvorokotnike in da se Beloeckvčanje otrsejo prvega strahu. Začela se je nova borba. Krive sablje Nohajcev so žvenketale po oklepih in čeladah; tuljenje bojevnikov je glušilo vse druge glasove. Toda niso mogli vzdržati pritiska železne konjice, dasi so se branili z nenavadno hrabrostjo; le pridržali so nekoliko njihov dir. Tuhaj-bej je švigal na vse strani kakor ugonobljajoč plamen; Nohajci pa so drli za njim, kakor volkovi gredo za volkuljo.

Pošiljamo denar v staro domovino.

Sedaj lahko pošljemo denar v vse kraje na

Slovensko, Hrvatsko, Dalmacijo in Istro.

Nadalje pošiljamo denar tudi v Srbijo, Bulgarsko in Romunsko.

Jamčimo za vas poslani denar, enako kot pred vojno, da bude hitro in točno izplačan.

KASPAR STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Kapital vlogo in prebitih ozrah blizo 20.000.000.